

Kati Johansson, Manager, Industrial Hygiene and EHS, Fortum

Opiskelua

Opiskelin Kuopion yliopistossa pääaineenani ympäristötieteitä (1994-2000). Suuntauduin ympäristötekologiaan ja kemiaa opiskelin sivuaineena. Välillä kävin vaihto-opiskelijana Sunderlandin yliopistossa Iso-Britanniassa, jossa opiskelin jätehuoltoa (Waste Management). Vaihto-opiskelija-ajasta jäi käteen kielitaitoa, kansainvälisyyttä ja itsenäisyyttä. Gradun tein Kuopion Kansanterveyslaitoksen ympäristökemian laboratorioon, jossa Terttu Vartiainen oli päällikkönä ja Jaana Koistinen gradun ohjaajana.

Työterveyslaitos 2001-2007

Ensimmäisen työpaikan saanti oli tosi vaikeaa, vaikka hain kaikkia mahdollisia työpaikkoja, mitä Suomen maassa oli tarjolla. Lopulta tärppäsi, kun pääsin Lappeenrannan aluetyöterveyslaitokselle laite-emissiohankkeeseen. Hankkeen ohella pääsin tekemään myös työhygieenikon töitä siellä, kunnes määräaikainen työsuhteeni päättyi. Lappeenrannassa silloisia työkavereita olivat mm. Raution Sari, Ollilan Tapani, Liukkosen Tuula, Lindroosin Lasse, Korhosen Kari ja tietenkin koko muu poppoo. Aluelaitoksen johtajana toimi Irma Welling. Lappeenrannasta jäi mieleen hirmuisen kiva työporukka, hyvä perehdytys ja kiva paikkakunta.

Lappeenrannan jälkeen hain Uudenmaan aluetyöterveyslaitokselle, jossa oli avoinna työhygieenikon äitiysloman sijaisuus. Työ oli jatkumoa siihen, mistä Lappeenrannassa aloitin; tosi kiinnostavia paikkoja ihan laidasta laitaan. Työskentelin Uudenmaan aluetyöterveyslaitoksella kuutisen vuotta yhteensä. Ensin Sanna Lappalainen oli esimiehenä ja myöhemmin sisäilmahankkeissa Kari Reijula. Helsingin töissä pääsin käymään kaikenlaisissa erilaisissa työpaikoissa. Erikoisemmista mainittakoon puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kohteet, vankila, sairaalat sekä hienot vaikuttavat teollisuuskohteet, kuten paperitehtaat tai ydinvoimalaitos.

Neste 2007-2019

Nesteellä vapautui työhygieenikon tehtävä, kun Viinasen Riitta, pitkäaikainen työhygieenikko ja asiantuntija jäi eläkkeelle. Olin jo unohtanut koko haun, kun yllättäen juhannusaattona soitettiin ja kerrottiin, että sain paikan. Nesteen työhygieniatimissä toimii kolme asiantuntijaa eli "työhygieenikon" lisäksi tekniset asiantuntijat Jukka Myllyniemi ja Anna-Maija Alasuutari. Nesteellä oli työhygieenikkona aiemmin myös Maija Mulari parinkymmenen vuoden ajan.

Asiantuntijoiden lisäksi toimin osan työurastani Nesteellä HSE Servicen ryhmäpäällikkönä, mihin kuului työhygienian lisäksi myös kemikaalien hallinnan ja ympäristövaikutusten tarkkailun asiantuntijapientimit.

Muutoksia Nesteellä vuosien varrella

Aluksi teimme selvityksiä koko Kilpilahden alueella muillekin yrityksille, mutta vuoden 2009 jälkeen pelkästään sisäisesti. Tonttihan onkin laajentunut valtavasti. Aluksi töitä oli paljon Porvoon jalostamolla. Myöhemmin tuli Naantali yhä enemmän mukaan, koska haluttiin tarjota koko yritykselle tasapuolisesti samoja palveluita. Seuraavaksi mukaan tulivat kaikki kotimaan terminaalit ja Huoltovarmuuskeskuksen hoitovarastot, joita Neste operoi.

"Ajankohtaisena haasteena Nesteen työhygieniassa ovat yhtenäiset toimintatavat ja tuki ulkomaiden toiminnoissa, kuten jalostamoilla Rotterdammassa ja Singaporessa, jonne on tarjottava tasavertaista työhygienia-asiantuntemusta"

Öljynjalostuksesta uusiutuvien raaka-aineiden jalostukseen

Suurin muutos kuitenkin on biopuolen tuotannon käynnistyminen vuonna 2007. Uusiutuvan dieselin ja koko biopuolen kasvaminen on tuonut erilaiset haasteet perinteiseen öljyteollisuuteen. Bioraaka-aineet ovat tällä hetkellä pääasiassa jätteitä ja tähteitä eli prosessi on jätteiden ja tähteiden käsittelyä ja muuttamista dieseliksi tai muiksi öljytuotteiksi. Tähän liittyy ihan uusia potentiaalisia altisteita, joille ei välttämättä ole perinteisiä työhygieenisia raja-arvoja tai mittausmenetelmiä. Raaka-aineiden riskinarviointeihin ei ole juurikaan saatavilla käyttöturvallisuustiedotteita, vaan ne on yleensä laadittava yrityksessä itse.

Suojaintaulut esimerkkinä hyvästä käytännöstä

Prosessialueella Nesteellä on käytössä perussuojainvarustus, johon kuuluvat kypärä, kuulonsuojaimet, suojavaatetus, suojalasit, hanskat, turvakengät, nelikaasuilmaisin ja pakomaski. Kullekin toiminnolle on työstetty suojaintaulu, jossa on lueteltu kuvien kera kaikki tarvittavat lisäsuojaimet perussuojainten lisäksi. Suojaintaulu toimii apuna esimerkiksi työluvan myöntämisessä tai perehdytyksissä uusille operaattoreille.

Suojaintaulusta voi nopeasti tarkastaa tarvittavat lisäsuojaimet, eikä tarvitse käydä kaikkia mahdollisia ohjeita läpi. Suojaintauluja päivitetään jatkuvasti ja mikäli esim. työhygieeniset mittaukset osoittavat muutoksia altistumisessa, suojaintaulua muutetaan vastaavasti - tavoitteena on mahdollisimman lyhyt lista!

Fortum

Kesällä 2019 siirryin Fortumille vastaamaan työhygienian liittyvien yhtenäisten toimintatapojen kehittämistä, prosesseista ja työkaluista konsernitasolla sekä varmistamaan niiden käyttöönottoa.

Tehtäviini kuuluu myös työhygienian- ja sisäilma-asioissa asiantuntijana toimiminen toimintojen tukena koko konsernissa. Tarvittavat työhygieeniset selvitykset tilataan palveluiden tarjoajilta.

"Aiemmin Fortumilla on toiminut työhygienian-asiantuntijana Juhani Ruishalme, mutta hänen eläköidyttyään 2009, Fortumille on jäänyt iso työhygieenikon 10 vuoden vaje"

Fortum on viime vuosina laajentunut perinteisestä sähköntuotannosta esim. jätteiden uusio- ja energiakäytön puolelle mm. entisen Ekokemin toimintojen oston myötä. Waste to Energy laitoksia on Riihimäen lisäksi Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Puolassa ja näihin liittyvät työhygieniatoiminnot ovatkin ensimmäinen prioriteettini uudessa työssäni.

Työhygienian kehityksestä

Suoraanosoittavien mittalaitteiden ja tekniikan kehittyminen kiinnostaa tuo meille uusia mahdollisuuksia. Silloin kun tietoa altistumisesta tarvitaan viime hetken riskiarvioinnissa ja suojautumistarpeen selvittämisessä, ei perinteinen analysointiin perustuva työhygienian riitä. Tällöin yksinkertaisesti käytettävillä suoraan osoittavilla mittalaitteilla pystytään arvioimaan pitoisuuksia. Mitäköhän dronet ja muut laitteet tuovat tullessaan?

Koulutuksesta

Kuopion yliopiston koulutus antoi monialaisen osaamisen ymmärtämään fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia ilmiöitä. Yhteistyö on ollut Itä-Suomen yliopiston kanssa hyvää ja yksi gradukin on valmistunut Nesteelle työhygieniasta. Vuosittain nesteelle on palkattu kesätyöntekijän harjoittelijaksi työhygieniatiimiin. Harjoittelijoihin on oltu todella tyytyväisiä ja he ovat saaneet arvokasta työkokemusta. Nesteellä panostetaan paljon kesätyöntekijöiden perehdytykseen, johon kuuluu monia erilaisia koulutuksia, ennen kuin pääsee "kentälle" eli työskentelemään jalostamon alueelle mm. työturvallisuuskortti, turvallisuuden pääsäännöt, työlupa-koulutus jne.

Koulutuksessa voisi painottaa enemmän esiintymisvalmiutta esim. ryhmätöiden ja niiden esittämisen kautta (ehkä sitä onkin lisätty 90-lukuun verrattuna?). Työelämä ei kuitenkaan ole viimeisen pilkun viilaamista vaan paljon viestintää. Kaikkea ei todellakaan tarvitse osata itse, kunhan on hyvät verkostot ja osaa selvittää asiat. Jos ei muuta keinoa, niin soittaa Työterveyslaitokselle jollekin "kyöstilouhelaiselle"!

Haasteet

Koen haasteeksi omassa työssäni riskiviestinnän, jossa haluaisin kehittyä ja osata havainnollistaa paremmin asioita. Kuulijan tulisi voida ymmärtää, mitä altistuminen tarkoittaa juuri hänen terveytensä kannalta. Syöpävaarallisten aineiden osalta halutaan, että suojaudutaan hyvin ja suhtautuu asiaan vakavasti, mutta emme halua kuitenkaan turhaan pelotella. Vaikka yleensä suojainten käyttöä joutuu painottamaan, joskus ollaan huolissaan asioista, joiden riskit näemme työhygieniassa pieniksi. Työhygieniassa tulee toisinaan esille ympäristöherkkyys tai kemikaaliherkkyys. Miten toimitaan, jos henkilö on herkkä vaikka pelkästään hajuille tai on altistunut joillekin mikrobeille aikaisemmin?

REACH

Kuuluisa REACH on työllistänyt työhygieniamielessäkin kovasti. Työaika on kulunut tosi altistumisskenaarioasioihin ja Nesteellä omien tuotteiden skenaarioiden laatimiseen ja käyttötapojen arviointiin, skenaarioiden tarkastamiseen ja kaikenlaiseen muuhun REACH -asiaan. Nesteellä altistumisskenaariot tarkastetaan työpaikkaselvitysten yhteydessä tehtävässä kemikaalienriskinarvioinnissa. Valitettavasti REACH ei ole tuonut takaisinpäin juuri mitään tähän mennessä!

Seuran toiminta

Seuran koulutuspäivistä on ollut hyötyä ja koulutuspäivillä käyneet ovat myös kokeneet ne hyödyllisiksi sekä verkostomielessä, että oppimisen suhteen. Itse toimin liki 10 vuotta Seuran hallituksessa sekä edelleen myös Etelä-Suomen alueyhdyshenkilönä järjestäen aluetapaamisia. Tervetuloa kaikki jatkossakin mukaan!

Vapaa-ajalla

Vapaa-ajalla ulkoilemme koiriemme kanssa lähiluonnossa, sienestämme sekä retkeilemme retkeilyalueilla ja Kansallispuistoissa. Viime kesänä hankittu retkiauto mahdollistikin yhden tavoitteen täyttymisen, kun olen nyt vierailut kaikissa Suomen 40:ssä Kansallispuistossa. Ensi kesänä auton nokka näyttää todennäköisesti kohti Alppeja.

Linkkivinkit

<https://retkipaikka.fi/>

<https://www.luontoon.fi/>